

Т. Р. Рамза

СУЧАСНАЯ БЕЛАРУСКАЯ МОВА: СІНТАКСІС

Вучэбна-метадычны комплекс

Для студэнтаў 3 курса спецыяльнасці
1-21 05 01 “Беларуская філалогія”
дзённай формы навучання

вучэбны семестр VII

ЗМЕСТ

Тлумачальная запіска

VII семестр

Тэматыка лекцый

- Лекцыя 1. Складаны сказ
- Лекцыя 2. Складаназлучаныя сказы
- Лекцыя 3. Складаназалежныя сказы: функцыянальны падыход
- Лекцыя 4. Складаназалежныя сказы: структурна-семантычны падыход
- Лекцыя 5. Складаназалежныя сказы нерасчлянёнай структуры
- Лекцыя 6. Складаназалежныя сказы расчлянёнай структуры
- Лекцыя 7. Складаназалежныя кантамінаваныя структуры
- Лекцыя 8. Бяззлучнікавыя складаныя сказы
- Лекцыя 9-10. Шматчленныя і камбінаваныя складаныя сказы
- Лекцыя 11. Чужая мова
- Лекцыя 12. Тэкст як аб’ект лінгвістыкі
- Лекцыя 13. Складанае сінтаксічнае цэлае
- Лекцыя 14. Структурная цэласнасць тэксту
- Лекцыя 15-16. Камунікацыйная цэласнасць тэксту
- Лекцыя 17. Пунктуацыя

Тэматыка практычных заняткаў

- Заняткі 1. Складаназлучаныя сказы
- Заняткі 2–3. Складаназалежныя сказы нерасчлянёнай (прыслоўнай) структуры
- Заняткі 4. Складаназалежныя сказы расчлянёнай (прысастаўнай) структуры
- Заняткі 5. Кантамінаваныя складаназалежныя сказы

Заняткі 6. Бяззлучнікавыя складаныя сказы

Заняткі 7-8. Шматчленныя і камбінаваныя складаныя сказы

Заняткі 9-10 Звышфразовае адзінства: крытэрыі вылучэння. Міжфразавая сувязь, яе тыпы і лексіка-сінтаксічныя сродкі

Заняткі 11. Звышфразовае адзінства: тыпы рэматычных дамінантаў

Заняткі 12. Функцыянальна-сэнсавыя тыпы тэксту

Тэматыка КСРС

1. Складаназлучаныя сказы

2. Складаназалежныя сказы

3. Бяззлучнікавыя складаныя сказы

4. Камбінаваныя складаныя сказы

5. Пунктуацыя ў складаных сказах

Калёквіум

ЗФА: лінгвістычны аналіз

Пытанні да іспыту

Агульны спіс літаратуры

Тлумачальная запіска

Змест прапанаванага ВМК укладзены ў адпаведнасці з тыпавай праграмай па курсе сучаснай беларускай мовы. Асноўная мэта ВМК – даць студэнту комплекснае ўяўленне пра змест прадмета “Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы”: тэматыка лекцыйных і практычных заняткаў, пытанні, якія будуць асвятляцца ці адпрацоўвацца па адпаведнай тэме, формы справаздачнасці па канкрэтных лекцыйных тэмах, формы кантролю за самастойнай работай студэнтаў па той ці іншай тэме, спіс літаратуры, з якой студэнты абавязаны пазнаёміцца падчас вывучэння кожнай канкрэтнай тэмы, пытанні да іспыту і агульны спіс літаратуры. Такія даведачна-інфармацыйныя матэрыялы складаюць адзін блок дапаможніка, другі ягоны блок – гэта заданні на самастойную працу студэнта за межамі аўдыторыі. Кожныя з тэматычна распрацаваных практычных заняткаў змяшчаюць: пералік асноўнай сінтаксічнай тэрміналогіі, валоданне якой абавязковае па пэўнай тэме, спіс актуальных пытанняў, якія будуць абмяркоўвацца падчас заняткаў, пэўныя заданні для самастойнай работы студэнтаў.

Мяркуюцца, што такая структура ВМК не толькі паспрыяе студэнтам рэальна ўявіць сабе той аб’ём матэрыялу, якія прапануецца ім асэнсаваць і засвоіць на працягу семестра, але і разумна, ашчадна размеркаваць свой час і сілы на авалоданне той ці іншай тэмай.

У выніку вывучэння курса сінтаксіса сучаснай беларускай мовы студэнты павінны засвоіць праграму дысцыпліны, а таксама павінны ўмець:

- валодаць вуснай і пісьмовай разнавіднасцямі сучаснай беларускай літаратурнай мовы;
- карыстацца асноўнымі сінтаксічнымі паняццямі і тэрмінамі ў іх сістэмна-структурных сувязях;
- карыстацца асноўнымі метадамі лінгвістычнага аналізу тэксту і карэктнага яго перакладу на беларускую мову.

Калі ў сучаснай сінтаксічнай навуцы дыскусійнае відавочна дамінуе над агульнапрынятым, то сінтаксічная думка ў беларускіх ВНУ трымаецца, як правіла, у пэўных традыцыйных рамках (прынамсі, выдадзеныя падручнікі па беларускім сінтаксісе не даюць глыбокага ўяўлення пра якія-небудзь спрэчныя і праблемныя моманты). Тым часам у беларускай сінтаксічнай навуцы суіснуюць розныя напрамкі і канцэпцыі, адрозныя гіпотэзы і падыходы.

Менавіта гэтым фактам абумоўлена асноўная задача курса – «вывесці» студэнтаў за рамкі школьнай праграмы, «школьнага» сінтаксісу, а значыць, не толькі апісаць сінтаксічны лад мовы (праз пэўныя дэфініцыі і класіфікацыі), але па магчымасці паказаць станаўленне і развіццё беларускай сінтаксічнай навукі, абапіраючыся на апублікаваныя навуковыя і вучэбныя выданні.

Зразумела, што не ўсе пытанні, якія належыць разглядаць у курсе вышэйшай школы, маюць у сучаснай сінтаксічнай навуцы адназначнае рашэнне, аднак студэнты мусяць ведаць пра розныя пункты гледжання, разбірацца ў іх асноўных палажэннях і мець уласную думку адносна гэтых тэорый. Мэта курса бачыцца ў тым, каб адабраць, сістэматызаваць і данесці да студэнта розныя погляды лінгвістаў на адну і тую ж моўную з'яву, паказаць дыскусійнасць асобных меркаванняў і падыходаў і пры гэтым акрэсліць уласную аўтарскую пазіцыю пры развязванні палемічных пытанняў

ТЭМАТЫКА ЛЕКЦЫЙ

Л Е К Ц Ы Я 1

Складаны сказ

План лекцыі

1. Паняцце складанага сказа. Дыферэнцыяльныя рысы складанага сказа.
2. Семантычная, фармальная і камунікацыйная арганізацыя складанага сказа.
3. Ізамарфізм складанага сказа і словазлучэння. Граматычнае значэнне і граматычная форма складаных сказаў.
4. Прынцыпы класіфікацыі складаных сказаў.
5. Асноўныя падыходы да класіфікацыі складаных сказаў.

Літаратура

Антанюк Л. А. Складаны сказ // Плотнікаў Б. А., Антанюк Л. А. Беларуская мова. Лінгвістычны кампендыум. – Мн.: Інтэрпрэсэрвіс, Кніжны Дом, 2003. – С. 287–298.

Бандарэнка Т. П. Складаназалежныя сказы // Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1986. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 272–290.

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бурак Л. І. Складаны сказ // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 484–574.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 212–216..

Конюшкевич М. И. Синтаксис близкородственных языков: тождество, сходства, различия. – Мн.: Университетское, 1989. – 157 с.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”)/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Скурат К. У. Складаназалежныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 290–305.

Шуба П. П. Складаназалежныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 166–168.

Л Е К Ц Ы Я 2

Складаназлучаныя сказы

План лекцыі

1. Паняцце складаназлучанага сказа. Дыферэнцыяльныя прыметы складаназлучаных сказаў.
2. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі складаназлучаных сказаў і спосабы іх выражэння.
3. Складаназлучаныя сказы аднароднага і неаднароднага складу, адкрытай і закрытай структуры.
4. Складаназлучаныя сказы са спалучальнымі, размеркавальнымі, супраціўнымі, далучальнымі злучнікамі, аднароднага і неаднароднага складу, адкрытай і закрытай структуры.

Літаратура

Антанюк Л. А. Складаны сказ // Плотнікаў Б. А., Антанюк Л. А. Беларуская мова. Лінгвістычны кампендыум. – Мн.: Інтэрпрэсэрвіс, Кніжны Дом, 2003. – С. 287–298.

Бандарэнка Т. П. Складаназлучаныя сказы // Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1986. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 272–290.

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бурак Л. І. Складаназлучаныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 486–574.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 216–235.

Клюсаў Г. Н., Юрэвіч А. Л. Сучасная беларуская пунктуацыя. – Мн.: Вышэйш. шк., 1972. – 280 с.

Михневич А. Е. Сложное предложение // Кривицкий А. А. и др. Белорусский язык для говорящих по-русски. – М.: Вышэйш. шк., 1990. – С. 317–320.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”)/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Современный русский язык. Анализ языковых единиц: В 3 ч. / В. В. Бабайцева, Н. А. Николина, И. П. Чиркина; Под ред. Е. И. Дибровой. – М.: Просвещ., Владос, 1995. – Ч. 3: Синтаксис. – 232 с.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 171–176.

Л Е К Ц Ы Я 3

Складаназалежныя сказы: функцыянальны падыход

План лекцыі

1. Паняцце складаназалежнага сказа. Дыферэнцыяльныя прыметы складаназалежных сказаў.
2. Падыходы да класіфікацыі складаназалежных сказаў: функцыянальны, марфалагічны, фармальны, структурна-семантычны.
3. Функцыянальны падыход да класіфікацыі складаназалежных сказаў.
4. Складаназалежныя сказы з даданымі дзейнікавымі, выказнікавымі, дапаўняльнымі, азначальнымі і акалічнаснымі часткамі: семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж галоўнай і даданай часткамі складаназалежных сказаў і спосабы іх выражэння.

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 235–290.

Данільчык З. Аманімічныя злучнікі і злучальныя словы ў складаназалежных сказах // Роднае слова. – 1990. – № 3. – С. 19–23.

Конюшкевич М. І. Синтаксис близкородственных языков: тождество, сходства, различия. – Мн.: Университетское, 1989. – 157 с.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Скурат К. У. Складаназалежныя сказы // Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 290–305.

Современный русский язык. Анализ языковых единиц: В 3 ч. / В. В. Бабайцева, Н. А. Николина, И. П. Чиркина; Под ред. Е. И. Дибровой. – М.: Просвещ., Владос, 1995. – Ч. 3: Синтаксис. – 232 с.

Шуба П. П. Складаназалежныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 181–192; 210–212.

Л Е К Ц Ы Я 4

Складаназалежныя сказы: структурна-семантычны падыход

План лекцыі

1. Структурна-семантычны падыход да класіфікацыі складаназалежных сказаў.
2. Тып складаназалежных сказаў паводле структуры: складаназалежныя сказы расчлянёнай, нерасчлянёнай, кантамінаванай структуры.
3. Асноўныя сродкі сувязі: падпарадкавальныя злучнікі, злучальныя словы (рэляты), указальныя словы (карэляты), апорныя словы.
4. Праблема размежавання злучнікаў і злучальных слоў у складаназалежных сказах.

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 235–290.

Данільчык З. Аманімічныя злучнікі і злучальныя словы ў складаназалежных сказах // Роднае слова. – 1990. – № 3. – С. 19–23.

Конюшкевич М. И. Синтаксис близкородственных языков: тождество, сходства, различия. – Мн.: Университетское, 1989. – 157 с.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”)/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Скурат К. У. Складаназалежныя сказы // Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 290–305.

Современный русский язык. Анализ языковых единиц: В 3 ч. / В. В. Бабайцева, Н. А. Николина, И. П. Чиркина; Под ред. Е. И. Дибровой. – М.: Просвещ., Владос, 1995. – Ч. 3: Синтаксис. – 232 с.

Шуба П. П. Складаназалежныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 181–192; 210–212.

Л Е К Ц Ы Я 5

Складаназалежныя сказы нерасчлянёнай структуры

План лекцыі

1. Складаназалежныя сказы нерасчлянёнай (прыслоўнай) структуры, асаблівасці іх арганізацыі.
2. Структурна-семантычныя тыпы складаназалежных сказаў нерасчлянёнай структуры: прысубстантыўна-атрыбутыўныя, тлумачальна-аб’ектныя, прыкампаратыўна-аб’ектныя, прызайменнікава-суадносныя.
3. Сродкі сувязі ў складаназалежных сказах нерасчлянёнай структуры

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 235–290.

Данільчык З. Аманімічныя злучнікі і злучальныя словы ў складаназалежных сказах // Роднае слова. – 1990. – № 3. – С. 19–23.

Конюшкевич М. И. Синтаксис близкородственных языков: тождество, сходства, различия. – Мн.: Университетское, 1989. – 157 с.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метады. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Скурат К. У. Складаназалежныя сказы // Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 290–305.

Современный русский язык. Анализ языковых единиц: В 3 ч. / В. В. Бабайцева, Н. А. Николина, И. П. Чиркина; Под ред. Е. И. Дибровой. – М.: Просвещ., Владос, 1995. – Ч. 3: Синтаксис. – 232 с.

Шуба П. П. Складаназалежныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 181–192; 210–212.

ЛЕКЦЫЯ 6

Складаназалежныя сказы расчлянёнай структуры

План лекцыі

1. Складаназалежныя сказы расчлянёнай (прысастаўнай, прыфразавай) структуры, асаблівасці іх арганізацыі.
2. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі такіх сказаў, спосабы іх выражэння.
3. Тыпалогія складаназалежных сказаў расчлянёнай структуры.
4. Сродкі сувязі ў складаназалежных сказах нерасчлянёнай структуры

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 235–290.

Данільчык З. Аманімічныя злучнікі і злучальныя словы ў складаназалежных сказах // Роднае слова. – 1990. – № 3. – С. 19–23.

Конюшкевич М. И. Синтаксис близкородственных языков: тождество, сходства, различия. – Мн.: Университетское, 1989. – 157 с.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метады. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Скурат К. У. Складаназалежныя сказы // Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 290–305.

Современный русский язык. Анализ языковых единиц: В 3 ч. / В. В. Бабайцева, Н. А. Николина, И. П. Чиркина; Под ред. Е. И. Дибровой. – М.: Просвещ., Владос, 1995. – Ч. 3: Синтаксис. – 232 с.

Шуба П. П. Складаназалежныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 181–192; 210–212.

Л Е К Ц Ы Я 7

Складаназалежныя сказы кантамінаванай структуры

План лекцыі

1. Складаназалежныя сказы кантамінаванай, асаблівасці іх арганізацыі.
2. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі такіх сказаў, спосабы іх выражэння.
3. Сродкі сувязі ў складаназалежных сказах нерасчлянёнай структуры.

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 235–290.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Скурат К. У. Складаназалежныя сказы // Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 290–305.

Современный русский язык. Анализ языковых единиц: В 3 ч. / В. В. Бабайцева, Н. А. Николина, И. П. Чиркина; Под ред. Е. И. Дибровой. – М.: Просвещ., Владос, 1995. – Ч. 3: Синтаксис. – 232 с.

Шуба П. П. Складаназалежныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 181–192; 210–212.

Л Е К Ц Ы Я 8

Бяззлучнікавыя складаныя сказы

План лекцыі

1. Паняцце бяззлучнікавага складанага сказа.
2. Дыферэнцыяльныя прыметы бяззлучнікавых сказаў.

3. Бяззлучнікавыя сказы аднароднага і неаднароднага складу (сказы з аднатыпнымі і разнатыпнымі часткамі), адкрытай і закрытай структуры.
4. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі бяззлучнікавых сказаў і спосабы іх выражэння.

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бандарэнка Т. П. Бяззлучнікавыя складаныя сказы // *Беларуская граматыка: У 2 ч.* – Мн.: Навука і тэхніка, 1986. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 305–320.

Бурак Л. І. Бяззлучнікавыя складаныя сказы // *Граматыка беларускай мовы: У 2 ч.* – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 678–720.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 276–290.

Михневич А. Е. Сложное предложение // *Кривицкий А. А. и др.* *Белорусский язык для говорящих по-русски.* – М.: Вышэйш. шк., 1990. – С. 317–320.

Современный русский язык. Анализ языковых единиц: В 3 ч. / В. В. Бабайцева, Н. А. Николина, И. П. Чиркина; Под ред. Е. И. Дибровой. – М.: Просвещ., Владос, 1995. – Ч. 3: Синтаксис. – 232 с.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 217–222.

Л Е К Ц Ы Я 9-10

Шматчленныя і камбінаваныя складаныя сказы

План лекцыі

1. Граматычная прырода шматчленных складаных сказаў.
2. Дыферэнцыяльныя прыметы такіх сказаў.
3. Тыпы шматчленных сказаў паводле структуры адпарадкаваннем;
4. Камбінаваныя складаныя сказы.
5. Дыферэнцыяльныя прыметы камбінаваных складаных сказаў.
6. Разнавіднасці камбінаваных сказаў, іх структура і значэнне.
7. Сувязь прэдыкатыўных частак у камбінаваных складаных сказах.
8. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж часткамі камбінаваных сказаў і спосабы іх выражэння.

Літаратура

Адамовіч Я. М. Складаныя сказы з рознымі відамі сувязі // Беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя / Пад рэд. Я. М. Адамовіча. – Мн.: Вышэйш. шк., 1989 – С. 254–257.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 290–291.

Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”)/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Современный русский язык. Анализ языковых единиц: В 3 ч. / В. В. Бабайцева, Н. А. Николина, И. П. Чиркина; Под ред. Е. И. Дибровой. – М.: Просвещ., Владос, 1995. – Ч. 3: Синтаксис. – 232 с.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 166–168.

Л Е К Ц Ы Я 11

Чужая мова

План лекцыі

1. Чужая мова, яе тыпы (простая, ускосная і няўласна-простая) і спосабы ўвядзення ў кантэкст.
2. Сінтаксічныя і пунктуацыйныя асаблівасці ўвядзення чужой мовы ў кантэкст.
3. Чужая мова і словы аўтара, сувязь і ўзаемаадносіны паміж імі.
4. Рэпліка, маналог, дыялог, палілог, цытата як акты камунікацыі: будова, функцыі і стылістычная роля

Літаратура

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 290–291.

Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метады. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – С. 166–168.

Л Е К Ц Ы Я 12

Тэкст як аб’ект лінгвістыкі

План лекцыі

1. Тэкст як сінтаксічная адзінка.
2. Паняцце тэксту і дыскўрсу.
3. Падыходы да даследавання граматычнай прыроды тэксту.
4. Катэгорыі тэксту.
5. Асаблівасці арганізацыі тэкстаў розных стыляў.

Літаратура

Всеволодова М. В. Теория функционально-коммуникативного синтаксиса. Фрагмент прикладной (педагогической) модели языка: Учеб. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – 502 с.

Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического анализа. – М.: Наука, 1981. – 139 с.

Ильенко С. Г. Синтаксические единицы в тексте. – Л.: ЛГПИ, 1989. – 81 с.

Кожевникова К. Об аспектах связности текста как целом // Синтаксис текста. – М.: Наука, 1979. – С. 49–67.

Лепешаў І. Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора: У 2 ч. – Гродна: ГрДУ, 2000. – Ч. 2. – 122 с.

Малажэй Г. М. Лінгвістычны аналіз тэксту. – Мн.: Вышэйш. шк., 1992. – 365 с.

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метады. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Солганик Г. Я. Синтаксическая стилистика (Сложное синтаксическое целое). – М.: Вышэйш. шк., 1991. – 182 с.

Солганик Г. Я. Стилистика текста. – М.: Наука, 1997. – 256 с.

Супрун А. Я. Исследования по лингвистике текста: Сб. ст. – Мн.: БГУ, 2001. – 308 с.

Филиппов К. А. Лингвистика текста: Курс лекций. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2003. – 336 с.

Л Е К Ц Ы Я 13

Складанае сінтаксічнае цэлае

План лекцыі

1. Складанае сінтаксічнае цэлае (звышфразовае адзінства, праявічая страфа) як мінімальнае адзінка тэксту.
2. Асноўныя крытэрыі вылучэння ССЦ: лагічны, семантычны, граматычны.
3. Паняцце мікратэмы.
4. ССЦ і абзац. Суадносіны ССЦ і абзаца. Асноўныя функцыі абзаца.

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 546–559.

Золотова Г. А. Роль ремы в организации и типологии текста // Синтаксис текста. – М.: Наука, 1979. – С. 113–133.

Золотова Г. А. и др. Коммуникативная грамматика русского языка. – М.: МГУ, 1998. – 583 с.

Лосева Л. М. Как строится текст: Пособие для учителей / Под ред. Г. Я. Солганика. – М.: Просвещ., 1980. – 94 с.

Москальская О. И. Грамматика текста. – М.: Высш. шк., 1981. – 183 с.

Николаева Т. М. Актуальное членение – категория грамматики текста // Вопросы языкознания. – 1972. – № 2. – С. 48–54.

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метадыч. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”) / Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Реферовская Е. А. Коммуникативная структура текста в лексико-грамматическом аспекте. – Л.: Наука, 1989. – 167 с.

Солганик Г. Я. Синтаксическая стилистика: Сложное синтаксическое целое. – М.: Высш. шк., 1991. – 182 с.

Цікоцкі М. Я. Стылістыка тэксту: Вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю. – Мн.: Бел. навука, 2002. – 223 с.

Л Е К Ц Ы Я 14

Структурная цэласнасць тэксту

План лекцыі

1. Структурная і семантычная арганізацыя складанага сінтаксічнага цэлага.
2. Сродкі міжфразавай сувязі на ўзроўні ССЦ: уласна лексічныя, лексіка-граматычныя, граматычныя.
3. Віды сувязі ў ССЦ: ланцужковая, паралельная, далучальная, змешаная.

Літаратура

Акишина А. А. Структура целого текста. – М.: Типография Ун-та дружбы народов, 1979. – Вып. 1. – 88 с.; Вып. 2. – 80 с.

Бурак Л. І. Складанае сінтаксічнае цэлае // Беларуская мова: Энцыклапедыя. – Мн.: БелСЭ, 1994. – С. 498–499.

Дымарская-Бабалян И. Н. Сложное синтаксическое целое как единица сверхфразового уровня. – Ереван: Изд-во Ереванского ун-та, 1984. – 53 с.

Дымарская-Бабалян И. Н. О связности текста: Семантический и грамматический аспекты. – Ереван: Изд-во ЕГУ, 1988. – 157 с.

Левковская Н. А. В чем различие между сверхфразовым единством и абзацем? // Филологические науки. – 1980. – № 1. – С. 75–78.

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метаад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Реферовская Е. А. Лингвистические исследования структуры текста. – Л.: Наука, 1983. – 215 с.

Солганик Г. Я. Синтаксическая стилистика: Сложное синтаксическое целое. – М.: Высшэйш. шк., 1991. – 182 с.

Тураева З. Я. Лингвистика текста: (Текст: структура и семантика). – М.: Просвещ., 1986. – 127 с.

Фридман Л. Г. Границы абзацев и их маркеры // Лингвистика текста: Межвуз. сб. науч. тр. – Пятигорск: ПГПИИЯ, 1993. – С. 5–15.

Л Е К Ц Ы Я 15-16

Камунікацыйная цэласнасць тэксту

План лекцыі

1. Камунікатыўная арганізацыя складанага сінтаксічнага цэлага.
2. Тэма-рэматычная структура складанага сінтаксічнага цэлага.
3. Тыпы тэма-рэматычных ланцужкоў: простая лінейная паслядоўнасць, паслядоўнасць са скразной тэмай, паслядоўнасць з вытворнымі тэмамі, паслядоўнасць з расшчэпленай тэмай.
4. Тыпы рэматычнай дамінанты ССЦ: прадметная, якасная, статальная, акцыянальная, статальна-дынамічная, імпрэсіўная, сінкрэтычная.
5. Функцыянальна-сэнсавыя тыпы тэксту: апісанне, апавяданне, разважанне.

Літаратура

Золотова Г. А. Роль ремы в организации и типологии текста // Синтаксис текста. – М.: Наука, 1979. – С. 113–133.

Золотова Г. А. и др. Коммуникативная грамматика русского языка. – М.: МГУ, 1998. – 583 с.

Лосева Л. М. Как строится текст: Пособие для учителей / Под ред. Г. Я. Солганика. – М.: Просвещ., 1980. – 94 с.

Москальская О. И. Грамматика текста. – М.: Высшэйш. шк., 1981. – 183 с.

Николаева Т. М. Актуальное членение – категория грамматики текста // Вопросы языкознания. – 1972. – № 2. – С. 48–54.

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”)/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Реферовская Е. А. Коммуникативная структура текста в лексико-граммати-ческом аспекте. – Л.: Наука, 1989. – 167 с.

Солганик Г. Я. Синтаксическая стилистика: Сложное синтаксическое целое. – М.: Высшэйш.шк., 1991. – 182 с.

Цікоцкі М. Я. Стылістыка тэксту: Вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю. – Мн.: Бел. навука, 2002. – 223 с.

Л Е К Ц Ы Я 17

Пунктуацыя

План лекцыі

1. Прадмет і задачы пунктуацыі. З гісторыі беларускай пунктуацыі.
2. Асновы сучаснай пунктуацыі.
3. Пунктуацыя і граматычная будова сказа. Пунктуацыя, семантычная і фармальная структура сказа і яго сэнс.
4. Пунктуацыя і інтанацыйнае афармленне сказа.
5. Пунктуацыйныя нормы. Пунктуацыйныя варыянты.
6. Класіфікацыя знакаў прыпынку. Раздзяляльныя і выдзяляльныя знакі прыпынку.
7. Агульная характарыстыка знакаў прыпынку і асноўных правіл іх пастаноўкі.

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 546–559.

Бурак Л. І. Даведнік па пунктуацыі беларускай мовы. – Мн.: Выд-ва БДУ, 1980. – 208 с.

Бурак Л. І. Пунктуацыя беларускай мовы. – Мн.: Нар. асвета, 1982. – 223 с.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова. Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсі-тэцкае, 1987. – С. 304–316.

Клюсаў Г. Н., Юрэвіч А. Л. Сучасная беларуская пунктуацыя. – Мн.: Высшэйш. шк., 1972. – 280 с.

Клюсаў Г. Н. Асновы і нормы сучаснай беларускай пунктуацыі. – Гродна: Б. м., 1993. – 266 с.

Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі. – Мн.: Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь, 2008. – 144 с.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

ТЭМАТЫКА ПРАКТЫЧНЫХ ЗАНЯТКАЎ

ЗАНЯТКІ № 1

Складаназлучаныя сказы

Мэта: Вылучыць і асэнсаваць дыферэнцыяльныя прыметы складаназлучаных сказаў. Авалодаць уменнем характарызаваць семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі такіх сказаў і спосабы іх выражэння.

Асноўная тэрміналогія:

складаназлучаныя сказы злучэнне, ці паратаксіс сродкі сувязі семантыка-сінтаксічныя адносіны ~ адначасовасці ~ выніку ~ прычыны	~ умовы ~ пералічальныя ~ размеркавальныя ~ спалучальныя ~ далучальныя сінтаксічны паралелізм
---	---

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- Якімі прыметамі складаны сказ адрозніваецца ад простага?
- У чым асаблівасць злучальнай сувязі ў складаназлучаным сказе параўнальна з простым?
- Якія прыметы ляжаць у аснове класіфікацыі складаназлучаных сказаў?
- Якія сродкі сувязі характэрныя для складаназлучаных сказаў?
- Як суадносіцца граматычнае значэнне складаназлучаных сказаў з іх пунктуацыйнай аформленасцю?

ЗАНЯТКІ № 2–3

Складаназалежныя сказы нерасчлянёнай (прыслоўнай) структуры

Мэта: Вылучыць і асэнсаваць дыферэнцыяльныя прыметы складаназалежных сказаў. Авалодаць уменнем выяўляць характар семантыка-сінтаксічных адносінаў паміж прэдыкатыўнымі часткамі складаназалежных сказаў нерасчлянёнай структуры, характарызаваць сродкі сувязі ў іх.

Асноўная тэрміналогія:

складаназалежны сказ падпарадкаванне, ці гіпатаксіс нерасчлянёная (прыслоўная) структура даданая прэдыкатыўная частка	падпарадкавальныя злучнікі парадак прэдыкатыўных частак ~ свабодны ~ фіксаваны семантыка-сінтаксічныя адносіны
--	---

апорнае слова	~ азначальныя (=атрыбутыўныя)
карэлят (=указальнае слова)	~ аб'ектныя
рэлят (=злучальнае слова)	~ тлумачальныя

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- Якімі прыметамі складаназалежны сказ адрозніваецца ад складаназлучанага?
- У чым сутнасць паняцця *складаназалежны сказ нерасчлянёнай структуры*? Назавіце асноўныя адметнасці такіх сказаў.
- У чым асаблівасць семантыка-сінтаксічных адносінаў паміж галоўнай і даданай часткамі такіх сказаў?
- Якія крытэрыі ляжаць у аснове класіфікацыі складаназалежных сказаў нерасчлянёнай структуры?
- Якія сродкі сувязі характэрныя для такога тыпу сказаў?

ЗАНЯТКІ № 4

Складаназалежныя сказы расчлянёнай (прысастаўнай) структуры

Мэта: Вылучыць і асэнсаваць дыферэнцыяльныя прыметы, на падставе якіх складаназалежныя сказы расчлянёнай структуры адрозніваюцца ад іншых тыпаў складаназалежных сказаў. Авалодаць умением выяўляць характар семантыка-сінтаксічных адносінаў паміж іхнімі прэдыкатыўнымі часткамі, характарызаваць сродкі сувязі ў іх.

Асноўная тэрміналогія:

складаназалежны сказ	~~ мэты
сказ расчлянёнай структуры	~~ прычыны
падпарадкавальныя злучнікі	~~ саступкі
парадак размяшчэння прэдыкатыўных частак	~~ спосабу дзеяння
~ свабодны	~~ умовы
~ фіксаваны	~~ часу
семантыка-сінтаксічныя адносіны	~ змешаныя
~ акалічнасныя	~ колькасныя
~~ меры і ступені	~ параўнальныя
~~ месца	~ супастаўляльныя
	~ далучальныя

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- У чым сутнасць паняцця *складаназалежны сказ расчлянёнай структуры*? Назавіце асноўныя адметнасці такіх сказаў.
- Якімі прыметамі складаназалежныя сказы расчлянёнай структуры адрозніваюцца ад сказаў нерасчлянёнай структуры?
- У чым асаблівасць семантыка-сінтаксічных адносінаў паміж галоўнай і даданай часткамі сказаў расчлянёнай структуры?

- Якія крытэрыі ляжаць у аснове класіфікацыі складаназалежных сказаў расчлянёнай структуры?
- Якія асноўныя і дадатковыя сродкі сувязі характэрныя для сказаў расчлянёнай структуры?

ЗАНЯТКІ № 5

Складаназалежныя сказы кантамінаванай структуры

Мэта: Вылучыць і асэнсаваць дыферэнцыяльныя прыметы, на падставе якіх складаназалежныя сказы кваліфікуюцца як кантамінаваныя. Авалодаць уменнем выяўляць такія тып сказаў, характарызаваць семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі і сродкі сувязі ў іх.

Асноўная тэрміналогія:

складаназалежны сказ ~ расчлянёнай структуры ~ нерасчлянёнай структуры кантамінаваны сказ карэлят падпарадкавальныя злучнікі	семантыка-сінтаксічныя адносіны ~ акалічнасныя ~ меры і ступені ~ месца ~ спосабу дзеяння
---	--

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- У чым сутнасць паняцця *складаназалежны сказ кантамінаванай структуры*? Назавіце асноўныя адметнасці такіх сказаў.
- Якімі прыметамі кантамінаваныя складаназалежныя сказы адрозніваюцца ад сказаў нерасчлянёнай структуры?
- У чым асаблівасць семантыка-сінтаксічных адносінаў паміж галоўнай і даданай часткамі сказаў кантамінаванай структуры?
- Якія крытэрыі ляжаць у аснове класіфікацыі кантамінаваных складаназалежных сказаў?
- Якія асноўныя і дадатковыя сродкі сувязі характэрныя для сказаў кантамінаванай структуры?

ЗАНЯТКІ № 6

Бяззлучнікавыя складаныя сказы

Мэта: Вылучыць і асэнсаваць дыферэнцыяльныя прыметы, на падставе якіх бяззлучнікавыя сказы адрозніваюцца ад іншых тыпаў складаных сказаў. Авалодаць уменнем характарызаваць семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі такога тыпу сказаў і сродкі сувязі ў іх.

Асноўная тэрміналогія:

бяззлучнікавы складаны сказ сувязь паміж прэдыкатыўнымі часткамі ~ бяззлучнікавая ~ падпарадкавальная ~ злучальная	сродкі міжфразавай сувязі ~ паралелізм структуры ~ апорнае слова парадак прэдыкатыўных частак ~ свабодны ~ фіксаваны
--	---

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- Якія крытэрыі ляжаць у аснове вылучэння бяззлучнікавых сказаў у асобную разнавіднасць складаных сказаў?
- Якія прыметы ляжаць у аснове класіфікацыі бяззлучнікавых сказаў?
- Якія сродкі сувязі характэрныя для такога кшталту сказаў?
- Як суадносіцца граматычнае значэнне бяззлучнікавых сказаў з іх пунктуацыйнай аформленасцю?

ЗАНЯТКІ № 7-8

Шматчленныя і камбінаваныя складаныя сказы

Мэта: Асэнсаваць дыферэнцыяльныя прыметы *шматчленных і камбінаваных сказаў*. Выпрацаваць навык сінтаксічнага аналізу такога кшталту сказаў, усвядоміць іхнія функцыянальныя магчымасці.

Асноўная тэрміналогія:

сказ камбінаванай будовы (=з рознымі відамі сувязі) сувязь паміж прэдыкатыўнымі часткамі ~ злучнікавая ~ бяззлучнікавая ~ падпарадкавальная ~ злучальная	сродкі міжфразавай сувязі ~ злучнікі і злучальныя словы ~ карэляты ~ анафарычныя займеннікі ~ сінтаксічны паралелізм парадак прэдыкатыўных частак ~ свабодны ~ фіксаваны
--	---

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- Якія асноўныя прыметы камбінаваных складаных сказаў?
- Што ёсць падставай для вылучэння асноўнай сувязі ў шматчленных складаных сказах?
- Як вылучыць *узроўні члянэння* камбінаванага сказа?
- У чым спецыфіка сказаў згрупаванай і незгрупаванай структуры? Што ёсць падставай для вылучэння ў структуры сказа блока?
- У чым адметнасць сродкаў сувязі ў камбінаваных сказах?

ЗАНЯТКІ № 9-10

Звышфразавое адзінства: крытэрыі вылучэння. Міжфразавая сувязь, яе тыпы і сродкі сувязі

Мэта: Усвядоміць асноўныя класіфікацыйныя крытэрыі звышфразавога адзінства. Навучыцца вылучаць ЗФА ў структуры звязнага тэксту, вызначаць тып міжфразавай сувязі, яе асноўныя і дадатковыя лексічныя і граматычныя сродкі.

Асноўная тэрміналогія:

выказванне (=фраза) ~ аўтасемантычнае ~ сінсемантычнае звышфразовае адзінства (=ЗФА) складанае сінтаксічнае цэлае (ССЦ) абзац сродкі міжфразавай сувязі ~ лексіка-граматычныя ~ лексічныя ~ уласна сінтаксічныя паўторная намінацыя	рэкурэнтнасць (=рэгулярная паўтаральнасць) мжфразавая сувязь ~ далучальная ~ дыстантная ~ змешаная ~ кантактная ~ ланцужковая (=паслядоўная) ~ паралельная сінтаксічная анафара сінтаксічны паралелізм
---	---

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- У чым сутнасць паняцця *звышфразовае адзінства (ЗФА)*, ці *складанае сінтаксічнае цэлае (ССЦ)*, ці *мікратэкст*?
- На падставе якіх крытэрыяў вылучаецца ЗФА?
- Што такое *абзац*? Чым ЗФА адрозніваецца ад абзаца?
- Якія асноўныя тыпы сувязі адрозніваюць у ЗФА?
- Тыпы лексіка-граматычных сродкаў у тэксце.

ЗАНЯТКІ № 11

Звышфразовае адзінства: тыпы рэматычных дамінантаў

Мэта: Усвядоміць функцыянальныя адметнасці тэкстаў з рознымі рэматычнымі дамінантамі. Навучыцца характарызаваць камунікацый-ную арганізацыю ЗФА: тып тэматычных прагрэсій і разнавіднасць рэмы пэўнага семантычнага тыпу.

Асноўная тэрміналогія:

звышфразовае адзінства (ЗФА) тэма рэма тэма-рэматычная паслядоўнасць ~ простая лінейная тэматычная прагрэсія ~ тэма-рэматычны ланцужок са скразной тэмай ~ тэматычная паслядоўнасць з	~ тэматычная паслядоўнасць з расшчэпленай тэмай рэматычная дамінанта ~ акцыянальная ~ імпрэсіўная ~ прадметная ~ сінкрэтычная ~ статальная ~ статальна-дынамічная
---	---

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- У чым сутнасць камунікацыйнай арганізацыі звязнага тэксту?
- Тэматычныя прагрэсіі Ф. Данеша.
- Што разумеецца пад рэматычнай дамінантай?
- Якія асноўныя прыметы кожнага тыпу рэматычных дамінантаў?

ЗАНЯТКІ № 12

Функцыянальна-сэнсавыя тыпы тэксту

Мэта: Асэнсаваць асаблівасці арганізацыі тэкстаў тыпу апісанне, апавяданне і разважанне, навучыцца на практыцы адрозніваць гэтыя функцыянальна-сэнсавыя тыпы. Выпрацаваць уменне лінгвістычнага аналізу тэксту.

Асноўная тэрміналогія:

мікратэкст	сувязь у тэксце
тэкст	~ далучальная
функцыянальна-сэнсавы	~ дыстантная
тып тэксту	~ змешаная
~ апавяданне	~ кантактная
~ апісанне	~ ланцужковая (=паслядоўная)
~ разважанне	~ паралельная

Пытанні для абмеркавання ў аўдыторыі

- Што ляжыць у аснове падзелу тэкстаў на функцыянальна-сэнсавыя тыпы?
- Якія асноўныя лексічныя і граматычныя характарыстыкі апавядання?
- Якія структурна-семантычныя прыметы адрозніваюць апісанне ад апавядання?
- Паводле якіх крытэрыяў вылучаецца разважанне?
- Ці ўзаемазвязаны тып сувязі ў тэксце з ягоным функцыянальна-сэнсавым тыпам?

ТЭМАТЫКА КСРС

КСРС № 1

Складаназлучаныя сказы

(Форма кантролю – камп'ютарны тэст)

Пытанні да тэмы:

1. Паняцце складаназлучанага сказа.

2. Дыферэнцыяльныя прыметы складаназлучаных сказаў.
3. Складаназлучаныя сказы са спалучальнымі, размеркавальнымі, супраціўнымі, далучальнымі злучнікамі.
4. Складаназлучаныя сказы аднароднага і неаднароднага складу, адкрытай і закрытай структуры.
5. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі складаназлучаных сказаў і спосабы іх выражэння.
6. Складаназлучаныя сказы ўскладненай будовы.
7. Складаназлучаныя сказы і актуальнае чляненне.

Літаратура

- Беларуская мова: Хрэстаматыя*: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.
- Бандарэнка Т. П.* Складаназалежныя сказы // Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1986. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 272–290.
- Бурак Л. І.* Складаны сказ // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 484–574.
- Бурак Л. І.* Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 235–371.
- Клюсаў Г. Н., Юрэвіч А. Л.* Сучасная беларуская пунктуацыя. – Мн.: Вышэйш. шк., 1972. – 280 с.
- Михневич А. Е.* Сложное предложение // Кривицкий А. А. и др. Белорусский язык для говорящих по-русски / А. А. Кривицкий, А. Е. Михневич, А. И. Подлужный. – 3-е изд., перераб. – Мн.: Вышэйш. шк., 1990. – С. 317–320.
- Рамза Т.Р.* Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.
- Рамза, Т.Р.* Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”) / Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.
- Шуба П. П.* Складаназалежныя сказы // Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.
- Яўневіч М. С., Сцяцко П. У.* Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – 212 с.

КСРС № 2

Складаназалежныя сказы: параўнанне функцыянальнай і структурна-семантычнай класіфікацый

(Форма кантролю – камп’ютарны тэст)

Пытанні да тэмы:

1. Функцыянальны падыход да класіфікацыі складаназалежных сказаў.
2. Складаназалежныя сказы з даданымі дзейнікавымі, выказнікавымі, дапаўняльнымі, азначальнымі і акалічнаснымі часткамі

3. Структурна-семантычны падыход да класіфікацыі складаназалежных сказаў.
4. Тып складаназалежных сказаў паводле структуры: складаназалежныя сказы расчлянёнай, нерасчлянёнай, кантамінаванай структуры.
5. Асноўныя сродкі сувязі: падпарадкавальныя злучнікі, злучальныя словы (рэляты), указальныя словы (карэляты), апорныя словы.
6. Праблема размежавання злучнікаў і злучальных слоў у складаназалежных сказах.

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бандарэнка Т. П. Складаназалежныя сказы // *Беларуская граматыка*: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1986. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 272–290.

Бурак Л. І. Складаны сказ // *Граматыка беларускай мовы*: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 484–574.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсі-тэцкае, 1987. – С. 235–371.

Клюсаў Г. Н., Юрэвіч А. Л. Сучасная беларуская пунктуацыя. – Мн.: Вышэйш. шк., 1972. – 280 с.

Михневич А. Е. Сложное предложение // *Кривицкий А. А. и др. Белорусский язык для говорящих по-русски / А. А. Кривицкий, А. Е. Михневич, А. И. Подлужный*. – 3-е изд., перераб. – Мн.: Вышэйш. шк., 1990. – С. 317–320.

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”) / Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Шуба П. П. Складаназалежныя сказы // *Граматыка беларускай мовы*: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – 212 с.

КСРС № 3

Бяззлучнікавыя складаныя сказы

(Форма кантролю – камп’ютарны тэст)

Пытанні да тэмы:

1. Паняцце бяззлучнікавага складанага сказа.
2. Дыферэнцыяльныя прыметы бяззлучнікавых сказаў.
3. Бяззлучнікавыя сказы аднароднага і неаднароднага складу (сказы з аднатыпнымі і разнатыпнымі часткамі), адкрытай і закрытай структуры.

4. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі бяззлучнікавых сказаў і спосабы іх выражэння.
5. Бяззлучнікавыя сказы ўскладненай будовы.
6. Бяззлучнікавыя сказы згрупаванай і незгрупаванай структуры.
7. Бяззлучнікавыя сказы і актуальнае чляненне.

Літаратура

- Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік.* – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.
- Бандарэнка Т. П.* Складаназалежныя сказы // *Беларуская граматыка: У 2 ч.* – Мн.: Навука і тэхніка, 1986. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 272–290.
- Бурак Л. І.* Складаны сказ // *Граматыка беларускай мовы: У 2 ч.* – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 484–574.
- Бурак Л. І.* Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 235–371.
- Клюсаў Г. Н., Юрэвіч А. Л.* Сучасная беларуская пунктуацыя. – Мн.: Вышэйш. шк., 1972. – 280 с.
- Михневич А. Е.* Сложное предложение // *Кривицкий А. А. и др. Белорусский язык для говорящих по-русски / А. А. Кривицкий, А. Е. Михневич, А. И. Подлужный.* – 3-е изд., перераб. – Мн.: Вышэйш. шк., 1990. – С. 317–320.
- Рамза Т.Р.* Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.
- Рамза, Т.Р.* Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”) / Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.
- Шуба П. П.* Складаназалежныя сказы // *Граматыка беларускай мовы: У 2 ч.* – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.
- Яўневіч М. С., Сцяцко П. У.* Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – 212 с.

КСРС № 4

Камбінаваныя складаныя сказы

(Форма кантролю – пісьмовы тэст)

Пытанні да тэмы:

1. Дыферэнцыяльныя прыметы камбінаваных складаных сказаў: наяўнасць розных відаў сувязі; больш за два ўзроўні члянення; згрупаванасць структуры.
2. Паняцце генеральнай сувязі ў камбінаваных сказах.
3. Камбінаваныя складаныя сказы і актуальнае чляненне выказвання
4. Разнавіднасці камбінаваных сказаў, іх структура і значэнне.
5. Сувязь прэдыкатыўных частак камбінаваных сказаў.
6. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж часткамі камбінаваных сказаў і спосабы іх выражэння.

Літаратура

Беларуская мова: Хрэстаматыя: Вучэб. дапаможнік. – Мн.: Юніпресс, 2005. – С. 448–545.

Бандарэнка Т. П. Складаназалежныя сказы // *Беларуская граматыка*: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1986. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 272–290.

Бурак Л. І. Складаны сказ // *Граматыка беларускай мовы*: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 484–574.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 235–371.

Клюсаў Г. Н., Юрэвіч А. Л. Сучасная беларуская пунктуацыя. – Мн.: Вышэйш. шк., 1972. – 280 с.

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метадыч. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”) / Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Шуба П. П. Складаназалежныя сказы // *Граматыка беларускай мовы*: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – С. 575–720.

Яўневіч М. С., Сцяцко П. У. Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – 212 с.

КСРС № 5

Пунктуацыя ў складаных сказах

(Форма кантролю – заліковы дыктант)

Пытанні да тэмы:

1. Знакі прыпынку ў складаных сказах.
2. Знакі прыпынку ў складаназлучаных сказах.
3. Знакі прыпынку ў складаназлучаных сказах, часткі якіх маюць агульны даданы член, агульнае пабочнае слова, або агульную часціцу.
4. Знакі прыпынку ў складаназалежных сказах з адной і некалькімі даданымі часткамі.
5. Знакі прыпынку пры двух падпарадкавальных злучніках, якія стаяць побач (*што калі..., што хоць... і інш.*).
6. Коска перад злучнікам як.
7. Знакі прыпынку ў бяззлучнікавых складаных сказах: коска, кропка з коскай, двукроп'е, працяжнік.
8. Знакі прыпынку ў сказах з рознымі відамі сувязі (камбінаваных сказах).
9. Знакі прыпынку пры простае мове і цытатах.

Літаратура

Бурак Л. І. Даведнік па пунктуацыі беларускай мовы. – Мн.: Выд-ва БДУ, 1980. – 208 с.

Бурак Л. І. Пунктуацыя беларускай мовы. – Мн.: Нар. асвета, 1982. – 223 с.

Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова. Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – С. 304–316.

Клюсаў Г. Н., Юрэвіч А. Л. Сучасная беларуская пунктуацыя. – Мн.: Вышэйш. шк., 1972. – 280 с.

Клюсаў Г. Н. Асновы і нормы сучаснай беларускай пунктуацыі. – Гродна: Б. м., 1993. – 266 с.

Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі. – Мн.: Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь, 2008. – 144 с.

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. – Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. – 55 с. – (Проста пра складанае).

КАЛЁКВІУМ

ЗФА: лінгвістычны аналіз

(Форма кантролю – вуснае апытанне)

Пытанні да тэмы:

1. Тэкст як аб’ект лінгвістычнага аналізу.
2. Напрамкі даследавання прыроды і сутнасці тэксту ў сучаснай лінгвістыцы.
3. Адметныя адзнакі тэксту, яго складнікі.
4. Структура тэксту і чляннасць тэксту.
5. Тыпы сувязі ў тэксце (лагічная, граматычная, асацыяцыйная і інш.), асноўныя сродкі яе забеспячэння.
6. Інтэграцыя тэкстам яго кампанентаў.
7. Асаблівасці арганізацыі мастацкага тэксту.
8. Асаблівасці арганізацыі навуковага тэксту.
9. Катэгорыі тэксту: кагезія, кантынуум, аўтасемантыя і сінсемантыя.
10. Катэгорыі тэксту: праспекцыя і рэтраспекцыя, завершанасць.

Літаратура

Бурак Л. І. Складанае сінтаксічнае цэлае // Беларуская мова: Энцыклапедыя. Мн.: БелСЭ, 1994. – С. 498–499.

Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического анализа. – М.: Наука, 1981. – 139 с.

Дымарская-Бабалян И. Н. О связности текста: Семантический и грамматический аспекты. – Ереван: Изд-во ЕГУ, 1988. – 157 с.

Золотова Г. А. и др. Коммуникативная грамматика русского языка. – М.: МГУ, 1998. – 524 с.

Лепешаў І. Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора: У 2 ч. – Гродна: ГрДУ, 2000. – Ч. 2. – 122 с.

Малажэй Г. М. Лінгвістычны аналіз тэксту. – Мн.: Вышэйш. шк., 1992. – 365 с.

Нечаева О. А. Функционально-смысловые типы речи (описание, повествование, рассуждение). – Улан-Удэ: Бурят. книж. изд-во, 1974. – 261 с.

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: Тэарэтычны курс: вучэб. дапаможнік / Т.Р. Рамза. – 2-е выд., дапрац. і дапоўн. – Мн.: БДУ, 2006. – 214 с.

Рамза, Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: вучэб.-метад. комплекс (для студэнтаў III курса дзённай формы навуч. філал. фак. спец. 1-21 05 01 “Беларуская філалогія”)/Т. Р. Рамза. – Мінск : БДУ, 2008. – 157 с.

Солганик Г. Я. Синтаксическая стилистика (Сложное синтаксическое целое). – М.: Высш. шк., 1991. – 182 с.

Цікоцкі М. Я. Стылістыка тэксту. – Мн.: Бел. навука, 2002. – 223 с.

Пытанні да іспыту
па сучаснай беларускай мове (сінтаксіс)
4 курс “Беларуская філалогія”

1. Складаны сказ, яго дыферэнцыяльныя прыметы.
2. Злучэнне і падпарадкаванне ў складаным сказе.
3. Сродкі сувязі прэдыкатыўных частак у складаных сказах.
4. Прынцыпы класіфікацыі складаных сказаў у сінтаксічнай традыцыі і сучаснай навучы: канцэпцыя А.Я. Міхневіча і канцэпцыя М.Г. Булахава.
5. Паняцце пра злучнікавыя складаныя сказы пераходнага тыпу, іх разнавіднасці.
6. Складаназлучаныя сказы і іх класіфікацыя.
7. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі складаназлучаных сказаў, спосабы іх выражэння.
8. Функцыянальная, ці традыцыйная, класіфікацыя складаназалежных сказаў.
9. Структурна-семантычная класіфікацыя складаназалежных сказаў.
10. Складаназалежныя сказы нерасчлянёнай структуры: асаблівасці арганізацыі.
11. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі складаназалежных сказаў нерасчлянёнай структуры, спосабы іх выражэння.
12. Складаназалежныя сказы расчлянёнай структуры: асаблівасці арганізацыі.
13. Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі сказаў расчлянёнай структуры, спосабы іх выражэння.
14. Кантамінаваныя структуры ў сістэме складаназалежных сказаў расчлянёнай і нерасчлянёнай структуры.
15. Займеннікава-суадносныя складаназалежныя сказы: адметнасці структуры і семантыкі.
16. Займеннікава-злучнікавыя складаныя сказы: асаблівасці структурна-семантычнай арганізацыі.
17. Размежаванне злучнікаў і злучальных слоў у складаных сказах.

- 18.Складаназалежныя сказы ўскладненай будовы, іх тыпалогія.
- 19.Бяззлучнікавыя складаныя сказы як асобны тып складаных сказаў: “за” і “супраць”. Адметнасць структуры такіх сказаў.
- 20.Семантыка-сінтаксічныя адносіны паміж прэдыкатыўнымі часткамі бяззлучнікавых складаных сказаў, спосабы іх выражэння.
- 21.Камбінаваныя складаныя сказы: адметнасці іх структуры, тыпалогія.
- 22.Паняцце тэксту і дыскўрсу. Напрамкі даследавання тэксту ў лінгвістыцы.
- 23.Звышфразовае адзінства (ЗФА) як мінімальная адзінка тэксту. ЗФА і абзац: крытэрыі размежавання.
- 24.Граматычная прырода ЗФА: граматыкалізацыя тэмы.
- 25.Тыпы сувязі ў ЗФА і тэксце: ланцужковая, далучальная.
- 26.Тыпы сувязі ў ЗФА і тэксце: паралельная, змешаная.
- 27.Лексічныя сродкі сувязі ў ЗФА і тэксце.
- 28.Лексіка-граматычныя сродкі сувязі ў ЗФА і тэксце.
- 29.Уласна сінтаксічныя сродкі сувязі ў ЗФА і тэксце.
- 30.Тэкст і актуальнае члененне (АЧ). Камунікацыйная арганізацыя тэксту.
- 31.Паняцце тэма-рэматычных ланцужкоў у ЗФА і тэксце.
- 32.Паняцце рэматычнай дамінанты мікратэксту, яе тыпы: прадметная, якасная.
- 33.Паняцце рэматычнай дамінанты мікратэксту, яе тыпы: імпрэсіўная, статальна-дынамічная, сінкрэтычная.
- 34.Рэматычныя дамінанты мікратэксту: акцыянальная, статальная.
- 35.Функцыянальна-сэнсавая тыпалогія тэкстаў: апавяданне. Семантыка-сінтаксічныя адметнасці яго арганізацыі.
- 36.Функцыянальна-сэнсавая тыпалогія тэкстаў: апісанне. Семантыка-сінтаксічныя адметнасці яго арганізацыі.
- 37.Функцыянальна-сэнсавая тыпалогія тэкстаў: разважанне. Семантыка-сінтаксічныя адметнасці яго арганізацыі.
- 38.Чужая мова. Сінтаксічныя і пунктуацыйныя асаблівасці ўвядзення чужаслоўя ў кантэкст.
- 39.Паняцце чужаслоўя (чужой мовы) і яе тыпаў.
- 40.Пунктуацыя і пунктуацыйныя нормы.
- 41.Станаўленне і развіццё пунктуацыйнай сістэмы беларускай мовы.
- 42.Прынцыпы беларускай пунктуацыі.
- 43.Асноўныя функцыі знакаў прыпынку.
- 44.Ужыванне знакаў прыпынку ў складаным сказе: працяжнік.
- 45.Ужыванне знакаў прыпынку ў складаным сказе: коска.
- 46.Ужыванне знакаў прыпынку ў складаным сказе: двукроп’е.

А Г У Л Ь Н Ы С П І С Л І Т А Р А Т У Ы

Асноўная

Беларуская мова: Энцыклапедыя. – Мн.: БелСЭ, 1994. – 655с.

Лингвистический энциклопедический словарь. – М.: СЭ, 1990. – 685с.

Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1986. – Ч.2: Сінтаксіс. – 327с.

Граматыка беларускай мовы: У 2 ч. – Мн.: Навука і тэхніка, 1966. – Ч. 2: Сінтаксіс. – 756с.

Бурак Л.І. Сучасная беларуская мова: Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн.: Універсітэцкае, 1987. – 320с.

Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического анализа. – М.: Наука, 1981. – 139с.

Клюсаў Г.Н. Асновы і нормы сучаснай беларускай пунктуацыі. Гродна, 1993.

Лепешаў І.Я. Сучасная беларуская літаратурная мова: спрэчныя пытанні: Дапаможнік. Гродна, 2002.

Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі. Мн., 2008..

Пунктуацыя: кароткі комплексны дапам.-давед. / аўт.-склад. Т. Р. Рамза. Мн.: Выд. цэнтр БДУ, 2006. (Проста пра складанае).

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: практычны курс: Вучэб. дапаможнік. Мн., 2006.

Рамза Т.Р. Сінтаксіс: тэарэтычны курс: Вучэб. дапаможнік. Мн., 2008.

Сцяцко П.У. і інш. Слоўнік лінгвістычных тэрмінаў / П.У.Сцяцко, М.Ф.Гуліцкі, Л.А.Антанюк. – Мн.: Выш. шк., 1990. – 222с.

Яўневіч М.С. Сінтаксічная сінаніміка ў сучаснай беларускай літаратурнай мове. – Мн.: Выд-ва БДУ, 1977. – 279с.

Дадатковая

Дымарская-Бабалян И.Н. О связности текста: Семантический и грамматический аспекты. – Ереван: Изд-во ЕГУ, 1988. – 157с.

Золотова Г.А. и др. Коммуникативные аспекты русского синтаксиса. – М.: Наука, 1982. – 368с.

Клюсаў Г.Н. Уводзіны // Клюсаў Г.Н., Юрэвіч А.Л. Сучасная беларуская пунктуацыя. – Мн.: Выш. шк., 1972. – С. 3 – 46 .

Конюшкевич М.И. Синтаксис русского и белорусского языков: сходство и различия. – Мн.: Народ.асвета, 1994. – 157с.

Лепешаў І.Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора: У 2 ч. – Гродна: ГрДУ, 2000.

Лепешаў І.Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора: У 2 ч. – Гродна: ГрДУ, 2000. – Ч. 2. – 122с.

Малажай Г.М. Лінгвістычны аналіз тэксту. – Мн.: Выш. шк., 1992. – 365с.

Маршэўская В.В. Сучасная беларуская мова. Сінтаксіс: Дапаможнік. Гродна, 2008.

Плотнікаў Б. А., Антанюк Л. А. Беларуская мова. Лінгвістычны кампендыум. – Мн.: Інтэрпрэс-сэрвіс, Кніжны Дом, 2003. – С. 235 – 306.

Солганик Г.Я. Синтаксическая стилистика (Сложное синтаксическое целое). – М.: Выш. шк., 1991. – 182с.